

Сюэюу

Сөлөшиуню баш темасы - Тырныаузда вольфрам-молибден магъаданны къазып алыу эмда жарашдырыу

Москвада Къабарты-Малкъарны Башчысы **Ю.А.Коков** «Ростех» кърал корпорацияны генеральный директору **С.В.Чемезов** бла тубешгенди. Республиканы оюучусу «Ростехни» башчысына Къабарты-Малкъарны экономика айныуна себеплик этген магъаналы жумушланы тамамлауға болушканы, промышленность, бийик технологияла эмда инновацияла жаны бла инвестиция проектлени бирге жашауда бардырууға къатышканы ючюн жүрек ыразылыгын билдиргенди.

Бирге ишлеуню магъаналы бөлүмлеринден бири -Тырныаузда вольфрам-

молибден магъаданны къазып чыгарууду эмда жарашдырыуду. Ол борчну тамамлау машинала ишлеучю бөлүмю предприятияларына бла къралны къроруулау-промышленность комплексине керекли продукция чыгаруу бла байламдыды.

Россей Федерацияны Президенти **В.В.Путин** властыны федерал органларына берген буйругуна кере, бусагъатда проектни толтурууну амаллары, ол санда къралны жанындан болушлук этууну онглары, илзенеделе. Магъадан болган жерлени хайырланыуну стра-

тегия магъанасы болгандан сора да, ол битеу регионну социал сферасын да экономикасын тутучулу айнытууға себеплик этерикди.

Тубешууню кезиунюде бириккен проектлени талайын жашауда бардыруу бла байламлы вопрослаға да тынгылы къралганды.

КЪМР-ни Башчысыны бла Правительствоосуна пресс-службасы

Юрий КОКОВ :

«Этана» промышленный комплексни къроруу - ол жаланда республикаға бла Россейни Юг жанына угъай, битеу къралға да магъаналыды

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Андан сора регионну кертти онгларын эсге алыу бла проект жанындан жарашдыруу кълға алынганды эмда производство өлчемлени кбейтирге, аны бла бирге уа чыгарылган продукцияны номенклатурасын да кенгерттирге оюу этиленди. Ол мурад бла 2015 жылда Къытайны кърал нефть-газ корпорациясы бла ол проектни республиканы жеринде бирге толтурууну юсонден келишим этиленди эмда инвестицияны өлчемлери иги кесекке кбейтирге белгиленгенди. Бу проектни Къытайны Коммунист партиясы да къабыл кёргенди.

Бюгонлюкде, дегенди Коков, регионга айтып айтмазча уллу магъананы тутхан ол сейрлик инвестиция проект «Единая Россия» партияны бла Къытайны Коммунист партиясыны бирге этген мадарларыны хайырындан жаратылганды деп, таукед айтырга боллукъду. Ма аланы башламчылыклары бла былыттыр ноябрьде Санкт-Петербургда Россей Федерацияны Правительствоосуна Председатели **Д.А.Медведевни** бла Къытай Халкъ Республиканы Кърал советини Премьерли **Ли Кэцянны** төрели тубешуулеринде эки уллу кърал корпорация бла келишимге къл салыннганды.

Проект бла байламлы битеу ишледе да республикаға Россей Федерацияны Правительствоосу бла Къытай Халкъ Республиканы Кърал совети, эки къралны да тийишли министрстволары бла ведомстволары дайым да тутучулук эттендиле. КЪМР-ни Башчысы КЪХР-ни Баш энергетика управленийы артыкда кеп иш эттени белгилегенди.

Келишимге къл салыннгынчы дуняа бла бир жумуш тамамларға тубешгенди. Къытайны мюлк иелерини къауумлары, Къабарты-Малкъарға бир ненча кере келип, проектни жашауда бардырууну онгларына къарагандыла. Къытайлы партнёрла респу-

бликада бизнесни кърорууға тап онгла болганларына эмда жамауат-политика ырахатлык, къркыуусулук да бийик даражада жалчылганларына тубешгендиле. Ол а бир да болмаганча магъаналыды.

Инвестиция проектке кере 2030 жылға дери бир жылға 60 миллион тонна чаклы бир ичер сууну шешалаға кърарға белгиленди. Промышленный комплексни юч баш бөлүмю барды: ичер сууну чыгаруу, жарашдыруу эмда шешалаға къроруу; полимер упаковкала, ол санда шешала чыгаруу, логистика. 2030 жылға дери керек болган ахчаны өлчеме 12 миллиард америкалы долларды.

Проектни финансла бла жалчылуктуу Къытайны экспорт-импорт банкы бла Айнытуу банкы кърорулгандыла. Комплексни кърорулушуну эмда хайырланырга берууню болжоллары да тохташдырылгандыла. 2018 жылда биринчи производство комплексни ишлетип башларға белгиленди. Аны ползительнерефталатдан 500 минг тонна чыгарырга кычу боллукъду. Артакракда аллай кючлери бла дагыда эки комплексни ишлетип башларға белгиленди.

Алай бла 2030 жылға ол сырьёну чыгарууну өлчемин бир жылға 6 миллион тоннаға дери жетдирге план барды. **Бу проект продукцияны республикаға төре болмаган жангы торлюлерин чыгарырга, магадан болмаган табийгат байлыкла табылган жерлени жарашдырууну тирилтирге, кърорулуш материаллы производствосун айнытырга, регион продуктну өлчемин ёсдююрге онг берликди.**

«Этана» промышленный комплексни къроруу – жаланда республикаға бла Россейни Юг жанына угъай, битеу къралға да магъаналыды. Шешалада ичер суу чыгарууну белгиленген өлчемлерине желталсак, тыш рынокда сатарға

эмда аны бла бирге уа республиканы кесини да илземлерин жалчылуктуу къроруудан келликди.

Келишимге къл салынган проект бла байламлы ишке къроруу керектен «жол картаға» кере тамамланыладыла. «Къытайлы партнёрланы тынгылыклары, низамлыклары эмда кеслерине алган борчлаға жууаллы кезден къараганлары эки къралға да хайырлы бу проект белгиленген болжалла таукед турулушуна ышандырады», деп чертгенди Къабарты-Малкъарны Башчысы.

Юрий Коков «Жашауубузу турулендируу: 2030 жылға дери тутучулу айныуну баш магъаналы ишлери» деген резолюцияны 2015 жылда сентябрьде Бириккен Миллетлени Организациясына кирген къралла барысы да къроруу керектен эсге салганды. Аны магъанасы буду: хар кърал экономикасын айныта, экология къркыуусулуктуу илземлеринде арталыда таймазга керекиди. Бюгонлюкде ол политика кокаланы туйюлдю, регионну башчылары акыл этгенден, жашау магъаналы борчду, илземди. Россей Федерацияны Президенти 2017 жылны Экологияны жылына белгилерге, деп оюу эттени бошдан туйюлдю. Къытай Халкъ Республиканы Председатели Си Цзиньпин а тутучулу айныуну миллетке бек керекли борчча бошдан санамаганды.

Аз жерде тубеген табийгат эмда курорт-рекреация онглары болган Къабарты-Малкъарға аны магъанасы бек уллуду. «Этана» инвестиция промышленный проектке кере жангы технологияны хайырланырга белгиленди. Ол а экологияға хата салмаган производстволаны кърорууға эмда къроретни саулай болууну игилендирге онг берликди. Ол мурадта къраллы партнёрла бла бирге Тутучулу айныуну программасы хазырлана турады. Анга Россей

Федерацияны Президенти Къытай Халкъ Республикаға кезиулю кере барган заманда къл салырга белгиленди.

Къытайлы бизнесменле бла бирге ишлеуню сынауу торлю-торлю инвестиция проектлени бирге толтуруу жаны бла байламлыклары айнытууну уллу онглары болганларын кёргозтеди.

Индустриализацияда кибик, дегенди КЪМР-ни Башчысы, эл мюлкде, туризмде, ол санда этнотуризмде, агротуризмде, экуотуризмде да, альпинизмде бла тау-лыжа спортда, ол санда сноубордда бла фрестайлда, бирге тамамларға боллукъ жумушла, айны онгла да кепдюле. **Юрий Коков Европаны бек бийик тауу – Элбрус (5642 метр) – Къабарты-Малкъарда болганын эгертгенди.**

Къытайлыла республиканы сейрлик багъуу кючлери болган гара суулары болган курорт-рекреация комплексине да эс бурруга боллукъдула. Бюгонлюкде аллай туура этиленген 200 чаклы шаудан барды. Бирге ишлерча бөлүмле дагыда бардыла.

«Биз ышангылы партнёрлабыз эмда къраллы шу-ёхларыбызны эки жанына да хайырлы бирге ишлеуню кенгерттирге, кючлендирге чакырабыз. Къытайны Коммунист партиясыны бла «Единая Россия» партияны бирге этген мадарлары кеп да бармай хайырлыкларына кёргозтюоклерине, Россей Федерацияны бла Къытай Халкъ Республиканы араларында партнёрлук халланы эмда бирге ишлеуню кючлендирге келлендирлигине, башкалаға да юлгю боллукъуна ишкесимзе», деп чертгенди ахырында Къабарты-Малкъарны Башчысы.

Ф о р у м н у к е з и у ю н д е Ю.А.Коков журналистлени сорууларына да жууап бергенди.

Къабарты-Малкъар Республиканы кърал саугъалары бла саугъалауну юсонден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Культураны бла искусствону айнытууға уллу кърал салганлары эмда кеп жыланы ахшы ишлегенлери ючюн сыйлы атла атарға «Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы артисти»

ЖАШУУЛАНЫ Милаилни жашы Башырге – «Нальчик шахар округу жер-жерли администрациясыны культура управленийысы» муниципал казна учрежденияны баш специалистине

КУШХОВ Аслан Патовичге – «Къабарты-Малкъар кърал филармония» кърал казна учрежденияны симфония оркестрини артистине

ТЕКУЛАНЫ Махайны кызы Рауатха – «Къулийланы Къайсын атлы Малкъар кърал кърал драма театр» кърал казна культура учрежденияны артисткасына **ХАМУРЗОВ Ахмед Сарбиевичге** – «А.Шогуенкуков атлы Къабарты кърал драма театр» кърал казна культура учрежденияны артистине,

«Къабарты-Малкъар Республиканы искусстволарыны сыйлы къралкычуу» **КОЖЕВА Мадина Анзоровнаға** – бийик билим берген «Искусстволаны Шимал-Кавказ кърал институту» федерал кърал бюджет билим беруу учрежденияны халкь инструментлени кафедрасыны доцентине,

«Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы журналисти» **ПАЧАДЖИ Андрей Викторовичге** – «Нальчик» жамауат радиотелекомпания» ачык акционер обществоу монтаж жаны бла режиссёрна,

«Къабарты-Малкъар Республиканы культурасыны сыйлы къралкычуу»

КАРДАНОВ Марзакбек Мишевичге – Лескен муниципал районда «Озрек элни Къулура юю» муниципал казна культура учрежденияны художестволу башчысына **МОСКАЛЕНКО Александр Павловичге** – Май муниципал районда «Котляревская станицаны Къулура юю» муниципал казна культура учрежденияны эрттеги къазакъ жылланы «Мы-терские казаки» деген хоруну башчысына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысы Ю.КОКОВ

Нальчик шахар, 2017 жыл 22 март, №40-УГ

Бипаирлу

КЪМР-ни депутатлары эслерине

2017 жылда 30 мартда Кабарты-Малкъар Республиканы Парламентини кезиулю жыйынуу боллукъду. Ол он сагъатда башланьрыкды.

КЪМР-ни Парламентини пресс-службасы.

ПРАВИТЕЛЬСТВО

Ветеранлагга болушурга сую эсек, субботникке чыгбайык

Документлени уллу кыаууму социальный сфера бла байламлы эдиле. КъМР-ни урунуу, иш бла жалчытыуэм социальный политика жаны бла министри Тюбейланы Альберт, биринчиден, 25 мартда республикалы субботник бардырылгынын билдиргенди. Ол жаны бла бегим тамата тёлуге болушлук этер мурат бла жарашдырылган-ды. «Уллу Хорламын байрамына аталып, ветеранлагга 20 мингишер сом берилдикди, кыалган ахчаны уа аланы юйлерин жангыртырга кыоратырыкбыз. Бююнлюкде уа республикада 235 ветеран бла юй башчыларынуурушда тас этген 17 тишируу бардыла», - дегенди министр. «Иши жыл саңда сакъатланы эм саулукулары осал болганланы иш

КъМР-ни Правительствосуну кезиуло жыйылыуунда бир-бир бегимле кючлерин тас этгенлери ачык-ланганды, 25 мартда тамата тёлуге болушлукка субботник бардырырга оңуо этилгенди, артистка Али Тухужевни бла Куна Дышекованы жюзжыллыклары белгилеу жаны бла комитетле кыуралгандыла. Бу жол министрле, 35 бегимни проектин сюзюп, кыабыл кёргендиле. Кенгешни Правительствону башчысы Мусукланы Алий бардырганды.

этерге жетерик ахчаны бек аз ёлчеми 10183 сом болганды. Министр айтханыча, ол статистика шартлагга эмда аш-азык четенин багъасына кёре тохташдырылганды. «КъМР-де урунуу сферда социальный партнёруккуну юсюнден» республикалы законну 13-чю эм 17-чи статьяларына

технологияла бла хайырланьыра мадарла этиледиле.

Бир кырал экзаменни кыуралыуу бардырыр мурат бла ведомстволу аралы комиссия кыуралганды. Премьер-министрини орунбасары, билим беруу, илму эм жаш тёлюно ишлери жаны бла министр **Нина Емузова** билдирге-

нытуу» деген кырал программаны чеклеринде республикалы бюджетден муниципалитеттеге субсидияла бёлюнедиле. **Нина Емузова** айтханыча, ахча элдеде школада спорт эм физкультура бла кюреширге онгла кыуарга бериледи. «Программа жашауда ююнчю жыл бардырылады. Бу кезиуде элдеде школада спорт залланы асламы жангыртылгандыла, ол саңда былтыр - 23 зал. 2017 жылда уа 17-син тапландырырга белгиленеди», - дегенди ол. Быйыл бир ненча уллу юбилей боллуккыду. Ол саңда ВЛКСМ-ге эмда РСФСР-ни, КъМАССР-ни халкь артистлери **Али Тухужевге** бла **Куна Дышекова**га 100 жыл толады. Культура министр **Мухадин Кумахов** билдиргенича, аланы белгилеу жаны бла энци комитетле кыуралгандыла.

Социал магъаналы проектлени толтурган коммерциялы болмаган организациялагга субсидияла бёлюно низамы да алышынган-ды. Граждан обществону институтлары бла байламлыкка эм миллетлени ишлери жаны бла управленианы таматасы **Аслан Курашинов** айтханыча, ол федерал праволу акта бла келишдирилгенди.

Республикалы бюджетден муниципалитеттеде парклары, солуу жерлени эмда арбазланы тапандырырга субсидияланы бёлюу жаны

бла бегимле да кыабыл этилгендиле. Кыурулуш, жашау журт эм жол миолккел жаны бла министр **Вячеслав Кунижев** шахарланы тапандырыуу жаны бла программаны чеклеринде бёлюнген 192,7 миллион сомну **Нальчик** шахарга берирге оңуо этилгенин билдиргенди. Ол арбазланы тап кыалга келтирирге кыоратыллыккыды.

Муниципалитеттеде солуу парклары жангыртыуу жаны бла программаны чеклеринде уа субсидияла **Бахсанга**, **Тырныаузуга**, **Терекге** эмда **Прохладныйге** бериледиле. Битеу да бирге бу жумушлагга 9,2 миллион сом кыоратыллыккыды. Жыйылыуда **Урван** районда **Кахун** элде жангыдан ишленген Физкультура-спорт комплекси республиканы иелигинден муниципалитетте берирге оңуо да этилгенди. Объектни битеуло багъасы 18 миллион сомду.

КъМР-ни Правительствосунда торлениуле бла байламлы бир-бир республикалы комиссияланы кыауумларына тозетиуле этилгендиле, ол саңда республиканы экономикасын бла социальный сферасын айнатыуу, Урунуу сфераны саклауу жаны бла ведомстволу аралы комиссиялагга эм башхалыга.

Кенгешде башха бегимле сюзюлюп, кыабыл этилгендиле.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

бла жалчытыууга себеглик этиуно юсюнден» бегимге тийишлиликде жууаплы комиссия кыуралганды. Тюбей улу ол жаны бла правительстволу бегим бла шагъырей эте, бююнлюкде бу кыауумга 26,2 минг адам киргенин билдиргенди. Федерал излемлеге кёре, аланы 25 процентин иш бла жалчытырга тийишлиди. «Быйыл 800 адамны иш кёллү этерге борч салынганды», - дегенди ол.

Былтырны төртюнчю кварталында **Къабарты-Малкъарда** жашау

тозетиуле да тинтилгендиле. Ала иш беричючлени урунуу жаны бла вопросланы сюзюуге кыатышыууларын жалчытыууга бурулуудула.

2025 жылга дери РФ-де тамата тёлюно келечилерине себеглик этиуу жаны бла стратегияны биринчи бёлюмо толтурулуп башлаганды. Аны чеклеринде КъМР-де 2017-2020 жыллада жашауда бардырыллык жумушланы планы кыабыл кёрюлгенди. Тюбейланы Альберт айтханыча, аны чеклеринде таматалагга информация

нича, быллай орган хар жылдан да кыуралады, аны баш борчу - сынауланы кезиуонде бузуклыккылары болдурмауу.

Быйыл Нейтрино обсерваторияга 50 жыл толады. **Нина Емузова** билдиргенича, аны белгилеу жаны бла энци комитет да ишлейди. Бу жумушланы кыуралыуу бардырыр мурат бла уа 2016 жылда 5 декабрьде кыабыл кёрюлген 661-рп номерли буйрукка тозетиуле кийиредиле.

«КъМР-де билим берууно ай-

Черек районну эм иги устазы

Кёп болмай Черек районда «Жылны устазы-2017» деген битеуроссей конкурсу муниципал кесеге бошалганды. Озган кюнде уа эришилени эсеплерин чыгъарып, хорлаганланы белгилегендиле. Устазла дерслеринде, презентацияларында, мастер-классларында да билимлерин, хунерлерин кёргозтгендиле.

Конкурсну ахырында «Черек районну эм иги устазы» атха Аушигерни орта школунда математикадан преподаватели **Юлианна Шхагапсоева** тийишли болганды. Ол энди районну атындан эришилени республикалы урумуна кыатышырыккыды. Экинчи бла ююнчю жерлеге уа **Мусукланы Тамара** бла **Лейля Рустамова** чыкыгандыла. Конкурсантланы барына да сыйлы грамотала, полле эм эсде кыалырача саугъала берилгендиле.

Бизни корр.

КЁРМЮЧ

Эрттегили адырлагдан башлап миллет кийимлеге дери - не барды, не жоккыду

Нальчикде Миллет музейде Малкъар халкыны кыуралыгы кыайтарылган кюнне жораланган көрмюч ачылганды. Анда эки жюзден артык сурат барды, ол саңда 1883-1966 жыллада алынганла да. Бери келгенле таулунаны адеп-кыылыклары, адет-төрелери бла шагъырейленирикдиле, онтогузунчу ёмюрню

ортасында эмда жыйырманы ёмюрню башында кийилген кийимлени, юй адырланы да торлю-торлюлерин, **Бызынгы**, **Холам**, **Бахсан**, **Черем**, **Черек** ауулада алгын журтла кыалай ишленгенлерин, кыайсы тарда кыаллай терезе, эшик, арбазда уа чыпын орнатханларын, ала кыалай алышынганларын да кёрлюкдоле.

Жарыккандырыучуланы, музыкада, багыуда, башха ишледе да атлары айтылган адамланы суратларына кыарга да бек сейирликди. Тау элени архитектура эсертмелери, кюмошден, алтындан, багырдан этилген омакь затла кими да эсин кеслерине бурадыла.

Суратланы 80 проценти музейде сакъланадыла. Аланы хар бирин да тап жарашдырып, кыурал хазнаны сакълаучусу, тарыхчы **Деппуланы Батталны** кызы Азиза жыйышдырганды.

Кёрмючюно ача, музейни директору **Феликс Наков**, малкъар халкь кёчпочнюккуну кезиуонде уллу кыыйлыккы

сынагъан эсэ да, туугъан журтуна кыайтып, жашауун жангыдан кыурап, айнап барганын чертгенди. «Таулунаны кыайтанлары республикага уллу насып эди. Бююнлюкде да биз бардыбыз да биргелей кыарындаш халкыны жангырыууна кыууана жашайбыз», - дегенди.

Сабий чыгъармачылыккыны «Кюн шахар» академиясында «Жилтин» деген наму клуб ишлейди. Ары жорюген жашчыкыла бла кызычыкыла уа **Мечиланы Кязимни**, **Кыулийланы Къайсынын** назмуларын кёлден окулуп, жыйылганланы кыуандыргандыла.

ХОПАЛАНЫ Марзият.
Суратланы автор алганды.

КОЛЛЕГИЯ

Тындырылган жумушланы юсюнден айтхандыла, борчланы ачыкълагандыла

Орта күн КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини коллегиясы жыйылганды. Анда 2016 жылда тамамланган ишни эсеплери чыгарылгандыла эмда аллыбыздгагъы кезиуге салынган борчланы юсюнден айтылганды. Жыйылыуга КъМР-ни Правительствосуну Председатели орунбасары Таймураз Ахохов, КъМР-ни Башчысыны кенгешчиси Игорь Дроздов, ведомствону председатели Людмила Казанчева, республикалы телевиденияны бла радиону, газетлени, журналланы эм «Эльбрус» басма издательствону келечилери къатышхандыла.

Комитетни озган жылда ишни эсеплери эм быйылга борчларыны юсюнден докладны Людмила Казанчева этгенди. 2015 жылны 29 декабринде чыгарылган Къабарты-Малкъар Республиканы 2016 жылга эм 2017-2018 жыллада план кезиуге бюджетини юсюнден законнга тийишлиликде КъМР-ни Госкомпечатына былтыр 333 миллион 133 миңг сом бёлюнгенди, берилген а 309 миллион 276 миңг сом этгенди. Андан 194 миллион 312 миңг сом ишчилени айлыклары болганды, 114 миллион 964 миңг сом бёлюмге билеклик этерге къоратылганды.

Асламлы информация орглан-ны кеслерини файдалары 9 миллион 276 миңг сомга жетгенди. 2017 жылга 300 миллион 542 миңг сом бёлюнорюкдю. Бу оргналда 498 адам ишлейди, аламы орталыкъ иш хаклары 16,5 миңг сом чаклы бирди.

КъМР-ни Правительствосуну 2016 жылны 17 октябринде чыгарылган буйругуа бла къырал каз-

на учрежденияла «Кабардино-Балкарская правда», «Адыгъ псалъ», «Заман», «Советская молодёжь» газетлени редакцияларын, «Литературная Кабардино-Балкария», «Ошхамахо», «Минги-Тай», «Солнышко», «Нур», «Нюр» журналланы редакцияларын, ВТК «Къабарты-Малкъар» телеканалны, «КБР-инфо» информация агентствону, «Эльбрус» издательствону реорганизацияларын бардырып, аламы «КБР-Медиа» къырал казна учрежденияга бирикдиргенди.

Бусагъатда бу жаны бла жумуш тындырылганды, жангы структура ны иши къурала турады. «Бу ишни эсеплерине кёре, - дегенди Людмила Борисовна, - ведомствону бойсуунуунда учреждения онбирден бирге дерги къысхартылгандыла. Оптимизацияны хайырындан сакъланган ача журналлестлени бла техника ишчилени айлыкларына ётдюккенди. Аламы бири да сокращенияга тошмегенди». Подписка кампанияны кезиунде газетлеге

бла журналлагъа билеклик этер амалла изленгенлерин да энчи чертгенди ол.

Телерадиовещанияны ВТК «Къабарты-Малкъар», ФГУП ВГТРК «ГТРК Къабарты-Малкъар» эм «Нальчик» жамауат радиотелекомпания бардырадыла. Россей Федерацияда 2009-2018 жыллада телерадиовещанияны айнытуу жаны бла федерал целевой программа жашаугъа кийириледи. Республикада цифралы эфир телерадиовещанияны объектини застройшиги «РТРС» «РТПЦ КБР» ФГУП-ду, генеральный подрядчик «Космос» ачыкъ акционер обществу (Москва).

Система проектте кёре республикалы цифралы вещаниясыны сети 39 чыгарыуу цифра станциядан къуралады. Бусагъатда Къабарты-Малкъарда биринчи мультиплек сеть объектини къурулушу бошалганды. Ол КъМР-ни тийресини 98

процентине жайылады. Комитетни председатели билдиргенича, экинчи мультиплексини ишлери да тамамлангандыла.

2017 жылны 1 мартында Телерадиовещание жаны бла федерал комиссия РФ-ни субъектинде борчу халда болруга керек каналны сайлаганды. Конкурсну эсеплерине кёре, ол даражаны ВТК «Къабарты-Малкъар» алганды. Телевиденияны, анга кёре, федерал «21-чи кнопкада» бириулерин кёргозторге онгу боллукду, жылы ахырына кеси да аналог амалдан цифрага

кёрюрюллукдю. Жыйырма төрт сагъатлы мультиплекс вещанияга неда спутник телевидение пакетлени бирине («Триколор») ётер амалла тинтиледиле.

Басма эмда асламлы коммуникация жаны бла къырал комитет каналны технология къолайлыгыны ючлендириу жаны бла ишни къайгысын кёредиле. «Бу кюнде Балкаров орамда телецентрны юй башын бла биринчи этажны тапландыруу проект-смета документациясы хазырлана турады. Жангы комплекси 2017 жылны ахырында хайырланууга бериге умутлук», - дегенди Людмила Борисовна.

Былыр ВГТРК ГТРК-ны республикада бёлюмю жангы телевидение проектлени башлаганды, андан сора да, аламы интернет-сайтлары да жангырылганды. НОТР «Нальчик» канал маданият-жарыкъландырыу жаны бла аслам-

лыуаны планы къурашдырылады эмда аламы бек игилерин Россей каналлада кёргозторча сайлау иш да тындырылады.

- Андан сора да, комитет право бузукълукъланы, терроризм эм экстремизм ниетлени жайылыуларны профилактикасына уллу эс бурарды. Басма оргналда жаш адамланы бу жаны бла оюмларын тюз жанына бурууга жораланган аслам материал чыгады, «Къабарты-Малкъарны информация агентствону сайтында КъМР-ни Башчысында адаптация комиссияны информациясы эм селеширге боллук телефон номерлери салынылдыла, - дегенди Людмила Казанчева.

КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитети тийишли иш бардыргъаныны эм бюгонлюкде СМИ-лени борчларыны юсюнден Таймураз Ахохов да селешгенди. «Басма продукцияны, басма изданияланы Интернетде электрон халда чыгарыуу бек мағаналыды. Жамауатны сейирлерине, бюгонлюкюню излемлерине кёре информацияны билдирюу ючюн, сетге салырга тийишлиди. Ол жаны бла ишге ведомство артыкъ эс бургъаны къууандырады», - дегенди ол. Ызы бла къолайлыкъда болган ача ны къыйматлы журиуторге чакъылганды.

Кеслерини редакцияларыны ишлерини юслеринден «Нальчик» ОРТК-ны таматасы Владимир Вороков, «Кабардино-Балкарская правда» газетни баш редакторуну орунбасары Наталия Корарева, «Къабарты-Малкъар» ВТК-ны производство ишнин таматасы Боталаны Мурат да билдиргенди.

Ахырында битеу айтылган эсге алынып, КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини 2016 жылда ишни эм 2017 жылга салынган борчлары бла байламлы коллегияны тийишли оную чыгарылганды.

ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат.
Суратланы **ТОЛГУРАЛНЫ Камал** алганды.

Миллет гвардия

Къачан да къоркъуусулукъну жалчытырга таукелдиле

27 мартда Россейни Миллет гвардиясы къуралганы бир жыл толады. Аны КъМР-де Управлениасыны аскерчилери бу кезиуге 1,1 миңг оператив-тинтиу эм энчи операцияга къатышхандыла. Аны юсюнден профессионал байрамларыны алында журналлистле бла тобешиуге ведомствону башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган Алексей Сергеев белгили этгенди.

Гвардиячылары профессионал байрамлары РФ-ни Президентини Указына тийишлиликде тохташдырылганды. Болсада ич аскерлени тарыхы уа 1811 жылда башланганды. Патчах Александрны буйругуа бла «къыралда тынчылыкны эм келишулюкню сакълар мурат бла» губерна командала граждан власты оргналаны жууаплылыгында чыгарылып, аскер ведомствосга берилген эдиле. Аламы мурдуанда ич къоруулануу аскер батальон къуралганды.

Андан бери озган жыллада ич аскерлени аты бир ненча кере тюрленген эсе да, баш борчу уа алышырмаганды – жамауат къоркъуусулукъну жалчытыу. Аны къуллукчулары къыралыбызда артыкъда мағаналы ишлеге къатышхандыла, аны тизгинлеринден СССР-ни 200 эмда РФ-ни 108 Жигити чыкъгандыла. «Бюгонлюкде Россейни Миллет гвардиясы право нызамны жалчытуу баш органы болганды», - дегенди ол.

Бу структура РФ-ни ич ишле оргналлары бла бирге терроризмге, экстремизмге къажуу операциялага къатышадыла, стратегия мағаналы объектлени сакълаидыла, сауатланы журотуюу бла байламлы законла къалай толтурулганларына къырал контрольну тамамлайдыла.

Алексей Борисович билдиргенича, Миллет гвардияны къурау юч бёлюмге юлешинип бардырылганды. Биринчиден, спецназ, ведомстводан тышында охрана,

лицензияла беруу система РФ-ни Ич ишле министерствосуну бойсуунуундан чыгарылып, жангы структурага къошулгандыла. «Быйыл август айга дерги уа битеу полномочияларыбыз бла борчларыбыз шарт тохташдырылып бошарыкъдыла, тийишли праволу база бир нызамга келтирилдикди. 2018 жылга дерги ич аскерле, битеу подразделениела да бирикдирелген, кючлю структура - Миллет гвардияны аскерлерге – къуралып бошарыкъдыла», - деп чертгенди докладчы.

Ол келтирген шартлагъа кёре уа, КъМР-де Управлениасыны къуллукчулары озган жыл законлага бузукълукъла этилип айланган 30 сауат, 2 миңг окъ, 100 гранат, 15 килограмм чандырыуу затла сыйыргъандыла. Алай аскерчиле жаланда къоркъуусулукъну жалчытыу бла чекленнип къалмайдыла. «Авиация бёлюмю эки келечиси, аламы тукъумлары айтмаймы, Нальчикде орамда бир тиширыуу

кёлю аман этгенин кёргендиле. Аны эпилепсия урганы ачыкъланганды. Аскерчилерибиз, жунчумай, медикле жетгинчи анга терге болушулукъ этгендиле», - деп юлгоу келтиргенди.

Республикада интернетладан биринден эки къызыккъ къачханларыны юсюнден билгилли этиледи. Миллет гвардияны ведомстводан тышында охранасыны патрулю Долинскеде ишеклик туудурган актыбалыкъ болмагъанланы кёрдиле. Ала школ-интернатны окуучулары эдиле, алай бла ала арта къайтарылгандыла.

- Алыкъа Миллет гвардияны аскерлерин къурау ахырына жетдирилмеген эсе да, республиканы жамауатыны къоркъуусулукън жалчытырга битеу онгарлыбыз, амалларыбыз да бардыла, - дегенди ол сезюно ахырында.

Тобешиуно экинчи жарымында Алексей Сергеев журналистлени сорууларына жууапла бергенди. Сёз Управленианы полномочияларыны, СОБР бла ОМОН ич ишле оргналдан чыгарылып, Миллет гвардияга кёрюрюллукълени, профессионал байрамларына къалай хазырлангандарыны юслеринден барганды.

Бу аскерледе къуллукъ этерге сыйгенле кеплюкдюле деген сорууга жууап бере, ол кандидатлагъа излемле къаты болганларын, аламы къарулары, кючлери бла бирге психология жаны бла сауукълукъ да тинтилгендерин чертгенди. «Болсада Миллет гвардияга тошерге изленгенле кеплюк», - деп билдиргенди ол ахырында.

ТИКАЛАНЫ Фатима.
Сурат авторнуду.

25 МАРТ - КУЛЬТУРАДА ИШЛЕГЕННИ КЮНЮ

«Тынгылаучулары оюмларын билсенг, алгъа барыргъа тынчды»

Бусагъатда малкъар эстраданы бюркюп айны тургъан заманыды. Сахнада жарыкъ жулдузла кёпден-кёп бола барадыла. Бютюнда музыка жаны бла билим алып, хунерлерин аны мурдорунда ёсдюрюрге итингенле. Ол санда Гергьокъаланы Халимат, Холамханланы Къайсын, Жаникаланы Элдар, Къабардокланы Мурат эм башхала. Алыкъа окъуй тургъан жашла, кызыла да бардыла – Къабардокланы Зухура, Малкъондулары Ахмат...

Жыр искусство культурабызны, жашауубузну жарыткан, жүреккеге нюр берген бутагъыды. Аны эртелден келген төрелерин тас этмей, тынгылауларыны бюгюнню излемлерин жалчътыу, кыйын болса да, керти хунерлики жолуду. Биз жаш жырчы, Музыка театры солисти Жаникаланы Элдар бла төбел, культурада ишленгени байрамларыны аллында аны жашауға, чыгъармачылыкъга да кёз къарамыны юсюнден ушакъ этгенибиз.

– Элдар, сен жыр бла кылай шүёх болгъанса? «Мен жырчыма!» – деп кесинге не заманда ийнанганса?

– Анам, Тёпеланы Фатима, устазды. Нальчикде 1-чи интернат школда ишлей эди. Беш жылым чакълы болгъанда, къоар адам табылмай, мени бир къауум кюнню биргесине элттирге тыошеди ишине. Эриге болур эдим, анам коридоргъа чыгъарып, шиктике олтуртуп, кеси уа дерсин классда бардыра эди. Мен а, ол кенг жерде тауушум иги чыгъгъаны алданып, Валерий Меладзени «Сэра» деген жырны кыайтарып айта эдим.

Ол заманда анда Искусстволаны сабий школуну филиалында «Амикс» жыр къауумну продюсери, композитор Амир Кулов ишлей эди. Ол манга эс буруп, кружогуна алып, «Булбулчукъ» деген жырны юйретип, телевизор бла да кёргозген эдиле. Ийнанган деген а – ол заманда таукелирек болгъан сунама кесими бюгонден.

– Андан сора уа сабийлигинде не жырла айтханса?

– Бир тогуз-он жыл бола болур эди «Боз алаша» бла «Той барады» деген жырла бла «Салам алейкум!» фестивалгъа кыатышханында. Сау болсуна, таматала манга эс бургъанларын бир заманда да кыоймагъандыла.

– Сенден сора уа бармыдыла жырчыла юйюрюнде?

– Болмай а! Мени аппам Хамзат, атам атысы, бек ариу жырлагъанды. Сабий заманыбызда кыарындашым, эгечим, мен да Булуугъа барганын бек уллу байрамгъа санауучу эдик. Бюгон да алайды. Аппам ауушханды, ыннам а, Къулийланы Асият, Къайсынны экиге айланган эгечи, Аллахша шукур, бизни блады. Ол кеси койле, ийнарла

тагъып, юйюрюбюз бирге жыйылгъанда аланы айтып тургъанды.

Атамы кыарындашлары Азрет, Далхат, Жамал, эгечлери Роза бла Жанчыкъ, атам кеси да, ол а Россельхознадзорда ветеринар бёлюмню таматасыды – бары да бирча уста жыллайдыла. Аппам а бир талай эски жыр билгенди. «Малкъар халкъ жырла» деген китапны кыайсы бетин ачып, кыайсы тизгинин айтсам да, жырны андан ары жангылмай бардырыуучу эди.

Анамы жанындан да ариу ёнлери болгъанла кёпдоле. Кёнделендеги аппам, Тёпеланы Салах, Къуранны ариу окъугъанды, биринчи медиресечиледен эди элде. Ыннам а – алты жашы бирча урушха кетип, төртосо андан кыайтмагъан Жанатайланы Алийни кызы Аминат. Тёпеланы юйлеринде да, анам а беш кыарындашын жангыз эгечлерди, жыргъа не заманда да хурмет уллуду – ол айтылгъанлай турады.

– Бусагъатда бир-бирле сёзлери, макъамын да кеслери тагъып кыоядыла айтхан жырларыны. Аны юсюнден оюмугъ кыалайды?

– Сабийлигимде ыннама атап мен да этген эдим бир жырчыкъ, анам болушуп. Оранжировкасы Амир Куловну эди. Мен, аны бла жаш композиторланы фестивалыларына кыатышып, лауреат болгъан эдим. Энди уа уллу позтерибизни окъуп, аладан иги жазарма деп кыалай базыннгын? Алай этгенлеге дау а айталмайма – жыр искусствону жолу хар кимге да энциди. Анга бир тургъан кесин анда, мында да сынарго эркинди.

– Бизни эстрадада алгъаракълада музыка окъуулары болмагъан адамла аслам эдиле, бюгон а хал тырленгенди. Кыайда билим алгъанса?

– Нальчикде Культура-искусство колледжде хорвое дирижирование деген бёлюмде Геннадий Васильевич Гридасовну кёлунда окъугъанма. Вокалистле хазырлагъан бёлюмге кирирге сюе эдим, алай ауазым алыкъа сына тургъан кезиу болуп, ары тыошген эдим. Сокъуранмайма, анда мен музыкадан тынгылы билим алгъанма, жырларгъа уа Таукенланы Галина энчи юйретип тургъанды. Андан ары Шимал Кавказны кыарал искусство институтуна кирип, анда «Режиссура бла кино» бёлюмде окъугъанма. Ким биледи, бир заманда жарар.

– Бюгон ызынга кыарагъанда, жетишмлеринг кыалайдыла? Ыразымыса кесинге?

– Тюз колледжини бошагъанымлай, эстрада жырлары биринчи республикалы конкурсуна кыатышхан эдим. Жюриде олтургъанлары алларында бек абызгъаргъаным эсимдеди. Ала уа – битегу республика хурмет этген Джабраил Хаупа, Темирканов Борис, Текуланы Амур, Аслан Лиев. Шүёхум Бербеков Аскер бла мен биринчи жерни арабызда тенг этген эдик. Ол хорлам манга бек керек эди, тынгылап тургъан жылларымы ауулгугун кетерип, сахнагъа чыгъарча.

Къабарты-Малкъаргъа аталгъан жырлары конкурсуна «Атала жери» деген жырмы бла ююнчю жерге чыгъгъанма. 2013 жылны декабрь айында уа мени Къарачай-Черкени бла Къабарты-Малкъарны келечиси

этип, «Turkvizion» конкурсха жиберген эдиле Тюркге. Ары, Эскишежерге, тюрк миллеттени асламысыны жырчылары келген эдиле. Мен анда Мечиланы Кязимни «Адамды бизни атыбыз» деген жырны айтханма. Биринчи жерлеге чыкъмасам да, шахарны губернаторуну кёлуздан «ТМВ» каналны атындан энчи саугъа алгъан эдим. Сахнада, жашауда да кёпледен дерс алама. Алагъа ыразыма, кесиме уа... башхаланы ыразы этсем, ол магъаналды манга.

– Келир айда сен кесинг сольный программанга тынгылатыргъа умутлу. Жырларынг ненчадыла? Сора бу концертинг не себеден этерге сюесе?

– Онсегиз жырмы барды. Сахнагъа чыгып, кесиме тынгылатыргъа излегеним, баям, аудиторияны мени ишиме не багъа берликлерин билтирге сюйгенимденди. Чыгъармачылыкъ иш бла кюрешгенлеге – поэтке, жырчыла, художникле да болсуна – аланы жашаулары магъаналы ишлеге кетгенин анылау бек керекди. Андан ары барыр ююн.

– Сени аппаларынг кыюлдан уста болгъандыла: юй кылай, эшик-терезе эте да билгенди. Сени уа, жырлагъандан сора да, хунеринг бармыды?

– Сурап этерге сюйючюме.

– Юйюрюню юсюнден айтсанг эди гыз окъуучулагъа.

– Атам-анам бла жашайма. Келинлери Оксана «Ракурс» салонда сурап этген жерде ишлейди. Тамата кыарындашым Якуб врачды, эгечим Эльмира уа устазды. Анабызча, ол да гитче сабийлени окъутады.

– Шүёхларынг а?

– Ала манга бек багъалдыла. Кыарындашларыма санайма аланы. Юйюмде да ала кыонакъ тойюлдоле – иедиле.

– Элдар, жырларынг бирик магъаналдыла – адамлыкъны, ата журтха сюйемликни, бирикни юсюнден. Бир сёз бла айтханда, игилликке кыатыргъанла. Бу бизге артыкъ сыйлы, кыаралыбыз кыайтарылгъанына аталган байрамда не алгъыш айтыргъа сюесе халкъны?

– Хар бир таулу юйюрте сан саулулк, жюрек ырахатлыкъ, монглукъ болсуна! Сюргон ачылыгъын энди бир адам да сынамасын! Жыр, кыуаны зауукълугу Беш да Тау элге кыанат жайсын!

Ушакъны МУСУКАЛАНЫ Сакинат бардыргъанды.

Фестиваль

Жырлагъанлары, тепсегенлени кёплюгю умутландырады

Республикада школчулары араларында бардырылуучу «Жаша, жашна, Малкъарым» деген төрели фестиваль башланганды. Быйыл ол халкъыбыз ата журтуна кыайтханына 60 жыл толгъаны бла байламлы кенг кыанат бергенди. Конкурсу шахар кезиуиюн биринчи, экинчи турлары да Хасания элени Маданият юйюнде озгъандыла.

Быйыл бу Нальчикни билим беруи департаменти кыурагъан эришу байрамгъа мында мектепленни барысы да кыатышхандыла десек, ётюрук боллукъ тойюлдо. Ол ишни колгъа алгъан Афашоқаланы Мариям, башда айтылгъан департаменттин кыулукъчусу, фестивалыны ачып, келгенлени аны бла алгъышлап, кыайсы да жетишимли болурун сюйгенин билдиргенди, жюриде олтургъанла бла танышдыргъанды. Ызы бла окъуу юйлене келечилерине чёп атыдырып, кезиулукъ тизмени, киши кёлкълды болмазча, алай хазырлагъанды. Анга кёре сабийле сахнагъа чыгъгъандыла.

Жюриге киргенлени санында жырчы, вокал искусстводан Шимал Кавказны Искусстволарыны институтуну преподаватели Светлана Урсуова, Хасанияны Маданият юйюнде сабийлени жырларгъа юйретген Светлана Кармокова, КъМР-ни эм Ингушетияны сыйлы артисти, «Асса» сабий ансамблини таматасы Аскерланы Рамазан, Къайсынны атын жюрютген Малкъар кыарал драма театры актёру Сарбашланы Аскер эм назмучу Мусулаланы Сакинат болгъандыла.

Жыл санларына кёре сабийле төрт къауумгъа юлешингендиле: 1-4, 5-7, 8-9, 10-11 классла. Эришу номинацияла да төрт эдиле: назму окъуу, жыр айтыу, миллет тепсеу кёргозтоу, сахна оюнла салуу. Аланы хар биринде да шахар школаны окъуучулары усталыкъларын туура этгендиле.

Фестивальгъа кыатышханлары хазырлауда бизде миллет айыруу дегенча эриши иш болмагъаныны шагъатлыгъыча, сахнагъа бир бири ызындан таулу, къабартылы, чюйотлю, оруслу, башха миллетли сабийле да чыкыгъандыла. Назму окъууда Насыплыланы Самира, Бёзюкланы Малика, Лёлюкланы Малика, Байсыланы Амина, Чочай-

ланы Марьяна, жыр айтыуда уа Балаланы Ислам, Жаболаны Лиана, Таукенланы Танзила, Эндрейланы Аида айырмалы болгъандыла. Астемир Кештов а бир жолгъа юч тилде жырлагъанды – орусча, малкъарча, къабартыча.

Ариу тепсегенле Къарчаланы Ислам, Чочайланы Даниял, Русалина Хагажеева, Сулейман Карданов, Махийланы Жамиля эм башхала алагъа кыарагъанлары энчи кыуандыргъандыла. Малкъар халкъныкыладан сора да, мында аварча, чеченча да тепсеулене кёргозтендиле жашла бла кызыла.

Эгечлери, кыарындашлары бла бирге келип, жырлагъан, тепсеген жашла бла кызыла да бар эдиле мында: Бёзюкланы Малика бла Зайнаф, Гекьянланы Алина бла Аслан, Гекьянлары Камила бла Жамиля.

Сахна оюн салууда уа 15-чи, 18-чи, 31-чи школла айырмалы болгъандыла. Сабий чыгъармачылыкъны онлары кенгере баргъанларына мында кёл юлюк бар эди. Сёз ююн, Акъ-Суу элени окъуучулары кёргозген оюнлары Маммеланы Ибрагимни «Хан бла чыпчыкъ» деген сабийлеге

аталгъан пьесасына кёре салгъандыла. Ала сахнагъа киип чыкыгъан кюбеле, бел баула, къамала – бары да спектакльни магъанасын толугъа ачыкълый эдиле. Кюбеле уа – таулу тиширула эшген тешилик кёлекле, сора кийиз бёркле.

Сабийле, баям, барысы да хунерлидиле. Жаланда ол алада болгъанын билип, ата-анала, устазла, таматала аланы тюз жолгъа

Гелянстанланы Алина бла Аслан.

салыргъа борчлудула. Бизни төлюбюз жаш заманда быллай бир уста тепсеген, жырлагъан да жюкнү орунунда эди дерге да боллукъду. Аллахша шукур, бусагъатда ёсе келген төлепеле ол жаны бла юлюгю алырча таматала асламдыла.

КЕРТИЛАНЫ Сакинат.

Юйретүү

Не жаны бла да тенглеринден артха кьалмазча

Бу кюнде Нальчикни «Кьонгуро-чучк» атлы 40-чы номерли садигини тамата кьауумуна жюригөнчикле бизни республикада жашаган халкъланы кьонак алыу адетлерин кьалай билгенлерин кьргюзтгендиге. Аланы ол дерске юйретиучюлери Татьяна Серада хазырлаганды.

Алгьадан окьуна бу тиширууну кичилени окьутууда профессионалдыгы кьзге туура кьрюннгенин белгилерге тийишлиди. Сабий алагьа келген, танымаган адамындан буюкмай, ийменмей, кесини устазына тынгылай, эсин башха затха буруп кьоймай эсе, ол шартха ийнаныргьынг келеди.

Дерс башланган кезиуде анча баланы тынчык олтургьаны бла бирге ала, гимни тауушун оштитир-эшитмез ёрге кьобуп, тапчык сюелгенлери алай хычыуун эди. Татьяна Анатольевна кесини сорууларына сабийледен толгу жууапла излегени да аланы школгьа кьалай хазырлагьаныны ышаныды. Ол амалны хайыры бла жашчыкьла бла кьызчыкьла кеслерин дерске кьалай жюриютюрге керек боллугьуна тюшонедиле.

Юйретиучю сабийлеге малкьарлылары, кьабартылылары, оруслулары, бирси миллетлени кьонакьбайлыкь-

ларыны юсюнден айта, энчиликлерин да билдиргенди. Ала уа бу халкъланы тиллеринде темагьа тийишлиликде назмула окьугьандыла, тепсеуге хунерлери болгьанлары да ачыкьлагьандыла.

Ызы бла уа малкьар эм кьабарты юйрелеге кьонакьгьа баргьан юкюну кьргюзткюп, аланы хар биринде ол жаны бла кьаллай адетле-тёреде болгьанларын аныгьагьандыла. Аны бла бирге уа хант кьангаларында кьаллай ашла болуучусун да кьргендиле. Хычинлени бла айранны кьргенлей, таулулагьа келгенлерин айтханлары да хычыуун тийгенди.

Мында жашаган халкьлада тюбеген ашны темасын андан ары бардыра, юйретиучю кичилени «ярмаркагьа» да элтгенди. Анда уа ала бизни тийреледе ёсмеген жемишлени, тахта кьегтлени кьайсыла болгьанларын билгендиле. Саулай да дерсин юсюнден айтхан заманда педагог, сабийле да анга тынгылы хазырлангьандыла.

Белгилисича, садикледе жерле же тишмей, аталагьа-аналагьа кьыйналыргьа тюшеди. Биз халпарын айтхан кьауумгьа, сёз ючюн, 36 жашчыкь бла кьызчыкь жюриюдю. Аллай бир адамын ичинде аланы кеслерине да тынч тюйюлдю жашаугьа, окьугьа да жарашыргьа.

Эсигизге салайыкь, бу учреждение Нальчикде сабийлени кьзлерини салуукьларын игилендируу жаны бла жангьыз коррекциялы садикге саналады. Кичиле тенглеринден артха кьалмай, неге да юйренирлерине мында аны заведуующий Аналаны Дина да уллу эс бурады эм кьыйын салады. Атала-анала бла байламлыкь да

тынгылы даражада болгьаны бла бирге балаланы школгьа хазырлау заманын излемине тийишлиликде бардырылгьанын чертирчады. Бююнлюкде, окьутууда бла юйретиуде кюн сайын да тюрлениле бола тургьан кезиуде, айхай да, аны магьанасы да уллуду.

МОКЬАЛАНЫ Зухура.

ХАЛКЬ МЕДИЦИНА

Жилек тамакьгьа, жерк чегилеге жарайды

Халкь тюрлю-тюрлю хансланы бла битимлени кьалай хайырлангьаныны, аланы кьайсыны не ауругьа жарагьаныны юсюнден билдиргьулени басмалай туруучубуз. Бу жол бир-бир битимлени тауча атларыны бла дарманлыкьларыны юсюнден материалны бизге Тёбен Чегемден РАЧЫКЬАУ улу Борис хазырлагьанды.

Балханы (медуница)

Бийиклиги 10-20 сантиметрге жетген, кеси да тюз ёрге ёсген хансды. Тамырлары жан-жанына жайыладыла, чапыракьлары жумуртхагьа ушашдыла, гюллери сабакьны чукуонда бирге жокку боладыла. Ала алгьа кьызгьылдым боладыла, ызы бла шабакь, агьар заманларында уа кек бет аладыла. Уругьу ууакьды, сьидамды эм жылтырауукьду.

Балханы апрель - май айлада чагьады. Кеси да нарат-назы эм уллу чапыракьлы агьачлада ёседи. Битим минерал веществоладан - марганец, темир, жез, ванадий, калий, кальцийден - байды. Анда каротин, рутин, органика кислотала, бал туз, алкогольде, полифинолла да тюбейдиле.

Халкь медицинада битимни кьайна тылып, кьайнатылмай да этилген суун тюрлю-тюрлю тамакь арууладан, туберкулёздан, фурункулёздан кьыйналгьанлагьа эм терилери аруугьанлагьа ичиредиле. Туберкулёздан аруугьан сабийге ол артыкьда иги болушады.

Бу хансдан сингир, сапран (шалфейден), эрмен чапыракьладан (полюнь) бирча теггюлюше алып, аланы бирге кьатышдыргьандан сора, аны эмда балны биришер кьашыгьын стакан суугьа атадыла эм сел отда 5-6 минутну кьайнатадыла, сууугьандан сора - сьозедиле. Ёпкелери, кьууукьлары аруугьанлагьа, геморройдан кьыйналгьанлагьа аш ашадан 15-20 минут алгьа аны кьашыкь бла бирин кюннге ичю керо ичиредиле.

Чурко (топинамбур)

Анга оруслапа земляная груша деп да айтадыла. Од кеси да кьпжыллыкь битимледенди. Чеплеу маталлыды, бийиклиги да 2-3 метрге жетеди. Тё-

бенинде чапыракьлары уллуладыла, жүрек формалыдыла, кьыйырлары быхчыны аузуна ушайдыла. Битимни баш жанында чапыракьлары уа узун боладыла, жумуртха формалыдыла, зыбырдыла. Битимни тамырлары картофдачадыла.

Чурко август-сентябрь айлада чыгьады. Гюллери чеплеунокюленича сарыладыла. Картофуну кьабугьун артып чийлей ашайдыла. Медицинадан аны чапыракьларын да хайырланадыла. Артыгьыракьда диабет аруугьа кьажау кюрешде. Нек дегенде ол битимде полисахаридле, клетчатка, витаминле, минерал элементле, артыгьыракьда темир, кремний, калий, фосфор, цинк кьепдюле. Диабетден аруугьан адам чуркону хайырланса, аны чархында углеводла, липидле мардасына келедиле. Битимни картофларыннан бла чапыракьларыннан салат этип, ауузыланырдан 30-40 минут алгьа ашаган адамны 1-2 сагьатдан кьанында глюкьоза иги кесекге азады.

Чапыракьларыннан сыгьылган сууну (азыкь ашардан алгьа бир кьашыгьын кюннге юч керо) кьаныны басымы мардадан уллу болгьанлагьа, кьан тамырлары иги ишлемегенлеге эмда энтеритден кьыйналгьанлагьа ичиредиле. Ол ичлери ётгенлеге да игиди. Адамны бир заты сынды эсе, чуркону бутакьларын эм чапыракьларын ууакь туурап, сынган жерге салып байлайдыла.

Жерк (ольха)

Аны кьабугьу кюл бетли болады, бийиклиги 15-20 метрге жетеди. Гюллери, сыргьалача, кьысха бутакьчыкьлада энише тагьылып ёседиле. Урукьлары жаймакьладыла.

Жерк чапыракь этип башлагьынчы

окьуна чагьады, аны урукьлары август-октябрь айлада бишедиле. Терек асламысында череклени, кёллени жагьаларында ёседи.

Бизни республикада жеркни юч тюрлюсюне тюберге боллукьду: кьара, акь эмда сыргьалы. Бу терек кёллюгю бла агьаачда бешинчи жерни тутады. Аны мебель этген промышленностьда хайырланадыла. Таулула жерк терекни кьабугьундан бояу этип, аны бла чабырла, чарыкьла, гьыбытла, жюн эмда андан этилген затланы бояу тургьандыла.

Медицинада уа кьабугьун бла гагулары хайырланадыла. Аладан кьайнатып жарашдырылган суу бла ичден кьан баргьандан, хронический энтероколитден багьадыла. Чегилери аруугьанлагьа, ичлери ётгенлеге да жарайды ол. Тиш этлери кьанаргьа ёч болгьанла жеркни кьабугьун кьайнатып, аны бла ауузыларын чайкьай турургьа керекдиле.

Жилек (земляника)

Кьпжыллыкь битимди. Бийиклиги 10-20 сантиметр болады. Тамырлары кьысхаладыла, кьепдюле. Ол май-июнь айлада чагьады, гагулары июль-август айлада бишедиле. Аны гагуларында аскорбиновый кислота, каротин, бал туз, тюрлю-тюрлю тузла, калий, тамырларында уа дубильный веществола аслам тюбегени тохташдырылгьанды. Тамырларыны, чапыракьларыны, гагуларыны да дарманлыкьлары барды.

Медицина илму юйретгеннге керо, бауурлары, буйректери, жүректери аруугьанла жилекни аслам ашаргьа керекдиле. Адамны чархын кючлеуде, аш орун-чеге арууладан багьууда да аны хайыры бек уллуду. Халкьда уа битимни гагуларындан бла чапыракьларыннан кьайнатылып этилген сууну кече терлеп онгьуз болгьанлагьа, аш орунда жарасы болгьаннга, тамагы сыпырдан аруугьаннга берирге кереклисин айтадыла.

Аны ючюн битимни кьургьакьсы-тылган юч чапырагьын 400 грамм исси сууда кьайнатып, аны бир кюнню ичинде аз-аздан ичедиле. Аны дагьада ангинадан, астамадан кьыйналгьанлагьа эмда ичинден кьан келип аруугьанлагьа ичиредиле.

Артиш (можжевельник)

Бизни республикада бу битимни юч тюрлюсюне тюбейди. Кьазакь артиш терекле тюплеринде ёседи. Жерге жайылып ёсген артишге (можжевельник стеляющийся) мыпылыкь аз болуучю кюнлюм бетледе тюберге боллукьду. Узун чапыракьлы-ийнели артиш (можжевельник длиннохвостый) кюнлюм бетледе ёседи.

Биржыллыкь жаш бутакьларыны бла аланы чапыракьларыны барды дарманлыкьлары. Ала безгекден болушадыла, кьурушхан аруулары болгьанлагьа да жарайдыла. Сууалчанлагьа, чачны тюшоуюне кьажау кюрешде да хайырланадыла аны. Ючюнню ууакь тууралган чапыракьларын сары жау бла кьатышдырып, аны кьотурла, кичигенлери тохтамаган, темирлеу болгьан жерлеге сортедиле.

Ачы ханс (тысячелистник)

Ачы ханс кьеп жерледе ёседи. Аны чаллыкьлада, тау жайлыкьлада, бахча ыржылада, эски жол ызлада эм буруула жанларында да кьёрюге боллукьду. Ол бийиклиги бир метрден артыкь болган хансды, кьаурасы - кьаты, чапыракьлары уа иничке, жукьа боладыла. Гюллери баш жанында бирге копал болуп ёседиле.

Хансн неси да бек ачыды. Ол ётгенден дарманлыкь этеди, аны жалаанда аданы угьай, малланы багьууда да хайырланадыла. Ууакь тууралган ачы хансны кьашыкь бла бирин кьайнар сууда 2-3 сагьатка кьююп, ызы бла сьюзюп, аруугьаннга уллу кьашыкь бла кюннге юч керо ичирирге керекди.

БУШУУ

УЛБАШЛАНЫ Жанбекни жашы Аздор

Къабарты-Малкъар Республиканы культурасына уллу бушуу сынаркъа тыошгенди. Аламат жырчы, КъМР-ни халкъ артисти Улбашланы Жанбекни жашы Аздор жауууна 88 жылында ауушханды.

Ол культура бѐлюмде уруну жолун 1953 жылда КъМАССР-ни Гѐрепегеж элини клубуна башчылык этиуден башлагъан эди. Арта Къулийланы Къайсын атлы Малкъар къырал драмтеатрда актѐр, Совет (шѐндю Черек) районну Культура ююню директору, районда культура

бѐлюмню таматасы, аны автоклубуна заведуюшиси, район кинесетни директору болуп да тургъанды.

Чыгъармачылык ишинде жетишимлери ючюн Улбашланы Аздор РФ-ни Культура министерствосуну, Культурада ишлегенлени профсоюзуну АК-сыны, СССР-ни ВДНХ-сыны (1961 ж.) сыйлы грамоталарына, КъМАССР-ни Баш Советини Президиумуну (1961 ж.), КПСС-ни Къабарты-Малкъар обкомуну (1965 ж.), КъМР-ни Правительствосуну (2005 ж.) Сыйлы грамоталарына тийишли болгъанды. Россия

Федерацияны Президентини 2009 жылда 21 октябрде чыгъарылгъан 1174-чю номерли Указы бла уа Улбаш улу «Ата журтну аллында къыйыны ючюн» 2-чи даражалы орденни майдалы бла саугъаланганды.

Сау заманында окъуна халкъны маданият хазнасы болгъан бу сейирлик адамны аты Къабарты-Малкъар Республикада жашагъанланы эслеринде ѐмюрлеге къаллыкды.

КъМР-ни Культура министерствосу, КъМР-ни Театрда ишлегенлерни союзу, КъМР-ни Черек муниципал районуну администрациясы.

Курсла

Тау лыжалардан инструкторланы Минги тауада хазырларыкъдыла

Инструкторланы миллет лигасы 7-15 апрельде Элбрүсде сноуборддан бла тау лыжалардан курсланы къуарыкъды, деп билдиргенди РФ-ни Шимал Кавказны ишлери жаны бла министерствосуну пресс-службасындан.

Курсланы программаларына кѐре, тау-лыжа спортдан инструкторланы маршрутну къуаргъа, танымгъан жерлеринде къайда болгъанларын билирге, турист къууумну экскурсиялакъа элтирге, къар тошуоуге къоркъуу болгъан бла къалгъанын алгъадан ангъларгъа, излеу-къутхаруу ишлени бардырыгъа юйреткиди.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зульфия.

Гастрольла

Сабийлеге - аламат саугъа

Гертнер къарындашланы уллу жаныуарла кѐргюзген халкъла аралы цирки Нальчикге гастрольлагъа келгенди. Ала бу жол ара сахарыбызгъа пиллени келтиргенди.

Премьерагъа 400 бала чакъырылгъанды. Ала къолайсыз эм кѐп сабийли ююрлендиленди, сабий юйледе жашагъанладыла, интернатлада, кадет эм коррекция учуреденилада билим алгъанладыла. Жаш нальчиклиге алай саугъаны ара сахар округну жер-жерли администрациясында Экономика айнытыу, потребитель рынок эм предпринимательствогъа себеплик тапдыргъан департамент этгенди.

«Гертнер къарындашланы уллу жаныуарланы къошуп шоу халда къурагъан байрамлары» – дуняаны бек иги цирк артистлерини бирлешулеринди, анга Германиядан, Италиядан, Ирландиядан, Польшадан эм башха къыралладан бу жаны бла бийик профессионалла къатышдыла. Программда Монте-Карлода, Парижде цирк искусствону битеудуния фестиваларында алтын саугъаны алгъан Гертнер къарындашла боллукъдула.

Ала Европада цирк искусствода ишлеген белгилли тукъумну жаш къауумундандыла, тѐрт жюз жаш чакълы бир заманны ичинде тѐлюден тѐлюге ѐте келгенди бу хунер аланы араларында. Цирк Нальчикде апрельни ортасына дери турлукъду.

Бизни корр.

БИЛИРГЕ ТАЛПЫГЪАНЛАГЪА

Адамны аты мангылайында жазылады

«Джентельмены удачи» кинофильмде Савелий Крамаровну жигитича орамда къызла бла: «Ариучукъ, атынг а къалайды?» – деп танышыргъа къорешу биологиягъа келишмейди. Бусагъатда къызын сейирсиндирича андан тамашаракъ амал барды. Сѐз ючюн, аны аты Маша неда Даша болгъанын сормай айтып къоюу. Аны билирге алай къыйын тойюлдо, дейди израильчи алимлени къаууму. Ала адамны сыфатына къарап, аны атын билирге жарайды деп белгилейди, аны тюз боллукъу уа 38 процент чакълы бирди.

МЕН А СОЙГЕНЧИГИМИ ЧАЧ ТАРАМЫНДАН ТАНЫРЫКЪМА

Иерусалимде Чойют университетден имлуланы доктору Рут Мейо эм аны биргесине ишлеген Ионат Цвебнер кеслери ыразы болгъан бир къауум адамны жыйып, сейир тинтиу бардыргъандыла. Ала сынамагъа къатышханлагъа сайлай турмай бир ненча адамны суратларын кѐргюзгенди. Сыфатларына къарап, ала танымгъанларыны атларын айтыргъа керек эдиле. Хар портретге тѐрт тюрлю жууап жазылып эди. Болургъа болмакълыкъны теориясына кѐре эс этмей билип къоюу 25 процентден кѐп тубемейди. Алай, алимлени сейирлерине, кеслери ыразылыкълары бла сынамагъа къатышханла тюз жууапланы 38 процентде бергенди.

Андан сора да, бир сынамада уа суратлада адамланы бетлерин жабып, аланы атларын чач тарамларына къарап

билирге керек болгъанды. Алай кокаларына бир къарап къоюу да таман эди аслам керекте тюз жууап берирге.

Алай сейир тѐре ачыкъланганды: волонтѐрла танымгъанларыны атларын тюзюрге ала жалаанда кеслерича миллетден болсала айталгъандыла. Израильчилеге французлуланы неда французлулагъа израильчилени суратларын кѐргюзселсе, тюз жууапланы саны статистика шартладача

азыракъ болуп къала эди. - Биз инсанны сыфаты аны атына кѐре болгъан сунабыз, - дейди психолог Рут Майо. - Бетлерине кѐре башхаланы атларын билип къойгъан хунерни мурдорун недеди? Баям, мында «боллукъну айтып, анга ийнанып туруу» дегенча амал

жѐрин табады, анга дагъыда «Пигмалионну эффекти» дейди («Сѐзге» дегенге къарагъыз). Белгиллиди, адамланы араларында энчи культура стереотипле бардыла. Сѐз ючюн, Роза деген атны эшитсек, биз жарыкъ сыфатлы, гюлча ариу тиширууну кѐрюрге сакълайбыз. Бек сейири уа - быллай атлы къыз кеси да ол излемлеге келиширге итинде. Адам кесини атына кѐре тюрленгенине ийнандыргъан шарт чач тарамла бла сынамады. Генетика бла берилген баш сюекни формасын тюрлендиралмагъанлыкъгъа, адамла чачларын кеслери сойгенча ишлетдиле, жыядыла. Ол а кѐбюсюнде атларына кѐре болады.

Белгиллиди, адамланы араларында энчи культура стереотипле бардыла. Сѐз ючюн, Роза деген атны эшитсек, биз жарыкъ сыфатлы, гюлча ариу тиширууну кѐрюрге сакълайбыз. Бек сейири уа - быллай атлы къыз кеси да ол излемлеге келиширге итинде. Адам кесини атына кѐре тюрленгенине ийнандыргъан шарт чач тарамла бла сынамады. Генетика бла берилген баш сюекни формасын тюрлендиралмагъанлыкъгъа, адамла чачларын кеслери сойгенча ишлетдиле, жыядыла. Ол а кѐбюсюнде атларына кѐре болады.

СѐЗГЕ

«Пигмалионну эффекти» – ол неди?

Бу сейирни америкалы психолог Роберт Розенталь ачып, анга бурунгу грек мифини жигитини атын бергенди. Тауруха кѐре, Пигмалион аламат эсгерте ишлеп, аны битеу жюреги бла сойюп къойгъанды. Ол сезимни жаратып, теирли, скульпторну тилегин къабыл кѐроп, Галатягъа жан салгъандыла. Психологияда «Пигмалионну эффекти» дегенги былай ангълатадыла: адам къосеген затына ийнанып, анга кѐре кесин башха тюрлю жорютюп башласала, сакъланган эсеге келеди. Розенталь оюмуну тюзюпю Сан-Францискошу школарындан биринде сынама бардырылгъанда да ачыкъланганды. Алим сабийлени интеллектуал хунерлерин тинтип, фахмулуланы айыргъанды. Устазла уа ишekli эдиле. Нек дегенде ол сабийле окъуда артыкъ айырмалы болмагъандыла, орталыкъ белгиле алганлай тургъандыла.

Алай ол къауумдан устазла сакълагъан бийик эсепле жашланы бла къызланы кеслерини акъылларына тѐрен синггенди. Ала жангы даражаларына келиширге итингенди, алай бла болургъа боллукъ зат жашауда керти да жѐрин табып къойгъанды. Ма алай кючлюду ийнаныну эм кѐлге тошуоуну къарыулары.

ЕЛИЗАВЕТАЛАНЫ КѐБЮСЮ БИРЧАДЫЛА

Не десек да, адамны танышыулу белгиси жалаанда чачы болмайды. Израильчи алимле Элизабет деген ауур магъаналы ат инглиз тилде сѐлешген къыралада жашагъан къызлада кесини ызын къояды, дейди. Ат аланы бурмаларын ѐрге жыйып, патчадахча жарашдырыгъа кѐлгендире, эшмелерин энише жебире айланыргъа соймейдиле ала. Культура тѐре Элизабетни аз ышарыгъа, керексизге

жѐрин табады, анга дагъыда «Пигмалионну эффекти» дейди («Сѐзге» дегенге къарагъыз). Белгиллиди, адамланы араларында энчи культура стереотипле бардыла. Сѐз ючюн, Роза деген атны эшитсек, биз жарыкъ сыфатлы, гюлча ариу тиширууну кѐрюрге сакълайбыз. Бек сейири уа - быллай атлы къыз кеси да ол излемлеге келиширге итинде. Адам кесини атына кѐре тюрленгенине ийнандыргъан шарт чач тарамла бла сынамады. Генетика бла берилген баш сюекни формасын тюрлендиралмагъанлыкъгъа, адамла чачларын кеслери сойгенча ишлетдиле, жыядыла. Ол а кѐбюсюнде атларына кѐре болады.

кюлюп турмазгъа борчлайды. Ол а аланы бетлеринде энчи мимика жыйыртмакъланы эм ызланы къурайды. Кеслерини оюмларын бетгитир ючюн тинтиу бардыргъан кючюн недеди? Баям, мында «боллукъну айтып, анга ийнанып туруу» дегенча амал

жѐрин табады, анга дагъыда «Пигмалионну эффекти» дейди («Сѐзге» дегенге къарагъыз). Белгиллиди, адамланы араларында энчи культура стереотипле бардыла. Сѐз ючюн, Роза деген атны эшитсек, биз жарыкъ сыфатлы, гюлча ариу тиширууну кѐрюрге сакълайбыз. Бек сейири уа - быллай атлы къыз кеси да ол излемлеге келиширге итинде. Адам кесини атына кѐре тюрленгенине ийнандыргъан шарт чач тарамла бла сынамады. Генетика бла берилген баш сюекни формасын тюрлендиралмагъанлыкъгъа, адамла чачларын кеслери сойгенча ишлетдиле, жыядыла. Ол а кѐбюсюнде атларына кѐре болады.

Сѐзсюз, Дэн деп аталгъан сабий, тюз да метрикасында аны атын жазгъан бла Дэн сыфатлы болуп къалмайды. Къагъанакъла битеуу да бирчаракъладыла. Алай заман оза баргъан кыдарда, ол кесини сыфатын жамауатда бу ат бла къуаралгъан тѐрели ызгъа кѐре тюрлендире барлыкъды.

Былай алып къарагъанла, алимле бир жангы затны ачмагъандыла. Капитан Врунгел эртте былай айтхан эди: «Къыйыкъгъа къаллай ат берсеги да, ол алай жузерики», – деп. Энди бу оюм илму мурдорлу.

Ярослав КОРОБАТОВ.
«Комсомольская правда» газет.

Эски сурат

Школчула чюгюндюр бахчала

Алгын колхозланы, совхозланы заманларын-да школчула солурга чыкыгъан кезиуде ара молкледде ишлегендиле. Нартюх артхандыла, бичен чалгъандыла, кегет жыйгъандыла. Ма бу бызынгылы сабийле да устазлары бла

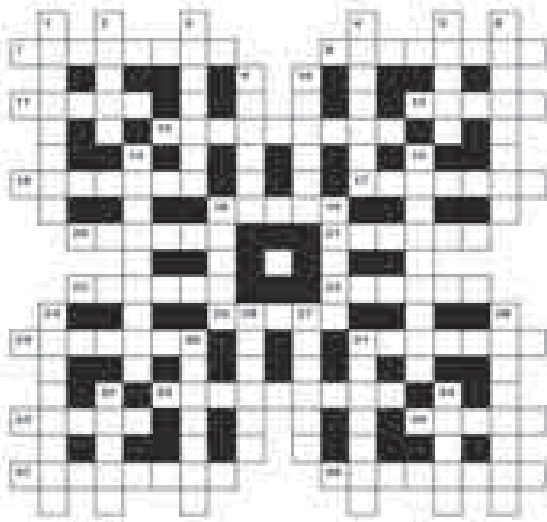
бирге чюгюндюр бахчаны хансын артыргъа, артык зыгытларын азайтыргъа чыкыгъандыла. Сурат озгъан ёмюрню 70-чи жылларында алынганды.

ОСМАНЛАНЫ Хыйса.

СЭЗБЕР

ЭНИНЕ: 7. Афганистанда совет аскерле уруш этген жер. 8. Къанатлы. 11. Аллахха айтылган сөзле. 12. Этезланы Омарны романы. 13. Жюрек тынчылык. 16. Узакъ шахар, анда алтын къзадыла. 17. Санынгы, жанынгы да къыйнагъан зат. 18. Театр жанр. 20. Эр киши ат. 21. Кедеде къулдукчу. 22. Политика малкъар тилде. 23. Тиширду ат. 25. Юйню аллы. 29. Жылтырауукъ чачлы. 31. Недед да оюм эте билген адам. 33. Элни ныгыткъ кыйматы. 35. Жазу керек. 36. Къушну бир торлюсю. 37. Этчени къаласы. 38. Къатангы, арык адам.

ЁРСИНЕ: 1. Таулу ат. 2. Жашагъан жеринг къагытда. 3. Адамны терисин саргъалтхан ауруу. 4. Орта Азиядан келген, тылы эм эт бла этилген аш. 5. Муслиманла аны бирлигине ийнадыла. 6. Биреуге жан аурутхан адам. 9. Кёмюр къазычу. 10. Затны бир къатысы. 14. Жазу чыгъармачылык бла юрешен. 15. Бир затха жораланып союлгъан мал. 18. Эски таулу ат, Малкъарукъланы Дадашны бир къызыны аты. 19. Багъалы тол. 24. Биринчи чыкыгъан сары гол. 26. Жырны бир торлюсю. 27. Эртте къошлага жоукъ ташыган. 28. Жюкленген биченин къыса туруп хайырланылгъан къурукъ. 30. Метекениюю. 31. Таукеллик алыу. 32. Олтемирден ахчада этгендиле. 34. Динде сыйлы адам.

ГАЗЕТНИ 47-чи НОМЕРИНДЕ
БЕРИЛГЕН СЭЗБЕРНИ ЖУУАПЛАРЫ:

ЭНИНЕ: 5. Габара. 6. Чыгъана. 9. Жууап. 10. Къызыл. 11. «Заман». 12. Къабакъ. 16. Къауал. 18. Жугъутур. 19. Алдауукъ. 20. Ариулукъ. 21. Журунла. 22. Аракъы. 25. Сакъбал. 30. Жарты. 31. Нарат. 32. Бусакъ. 33. Къудору. 34. Арауан. **ЁРСИНЕ:** 1. Къадама. 2. Къарыу. 3. Ачлыкъ. 4. Анкара. 7. Сура. 8. Макъа. 13. Баллада. 14. Жукъусуз. 15. Ауаралы. 17. Уулдукъ. 23. Руан. 24. Къутлукъ. 26. Агуман. 27. Алам. 28. Тауукъ. 29. Таракъ.

КъМР-ни Култура министерствосу ведомствону профессионал искусство эмда сурат ишлеу жаны бла билим беруу ёлнюмню таматасы ПАЧЕВ Рамед Мулидовичге аны къарындашы ПАЧЕВ Валерий Мулидович ёлгени бла байламлы бушуу этип, къайгы сөз береди.

Ыйыккъыгъа гороскоп

25 мартдан 1 апрельге дери

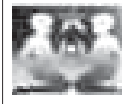
КЪОЧХАР

Сюйген ишигиз бла юрешигиз. Жаланда жюрегигиз тартхан жумушланы этигиз. Алай болмаса, бир зат да къолугъздан келмей къаллыкъды. Саулуугъузгъа багъарга кёлленип эсегиз, аламант кюнледиле.

ТАНА

Бу ыйыкъда кёлгоюз кётюрюлгенлей турлукъсуз. Жюрек учууларыгызын букдуртурга юрешгенликге, төгерегигиздеги адамдан ол сезимлеригизни жашырынлыкъда туталлыкъ тойюлюсюз.

ЭГИЗЛЕ

Чыгъармачылыкъ хунеригиз кесин билдиргенлей турлукъду. Къыш жукъудан уянгъанча, сизни хар ишигиз да къолугъузгъа тап жарашып, къуандыргъанлай турлукъду. Ол халигизни сакъларга юрешигиз.

АЙЫРЫЧАБАКЪ

Хар затны къолугъузда тутарга излерикиз, алай не хазна болаллыкъсыз. Къадарыгыгъа ышаныгыз. Болумну тюрлендирилликъ тойюлюсюз, аны ючюн артык къармашып юрешмегиз.

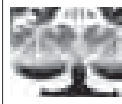
АСЛАН

Сиз бу ыйыкъда сюймеклик жаны бла ишлеригизге артык эс бурлукъсуз. Романтикалы сезимле толусунлай жюрегигизни бийлепдиле. Бу кезиу жангы танышулагъа бла тобешиулеге ахшыды.

КЪЫЗ

Бу кюнледе жюрегигиз билдиргенге тынгылагъыз. Адамла бла сёлеширге, бир тилли болурга юрешигиз. Жуукъларыгыгъа энчи эс ёлгоюз, ала бла кёлюрке заманны турругъу.

БАЗМАН

Бу кюнледе билмей тургъанлай кеп ахшы хапар эшитиркиз. Сют башында кёмюкча уччаларыкъсыз. Сизге адамла да артык эс бурганлай турлукъдула. Болушукъ тапдыргъанла да бек къуандырлыкъдыла.

АКЪЫРАП

Сабыр адам эсегиз да, бу ыйыкъда даулашлагъа къатышырыкъсыз. Аны себелли жюрегигизни болалгъангыгъа ырактландыргъа юрешигиз. Ишде болумугъуз а жарырча тойюлюд.

МАРАУЧУ

Тюрленуле излерикиз. Бу ыйыкъда ишигизни алышындыргъа сие эсегиз, аны базынып тамамлагъыз. Юскимлеригизни окуна жангытыргъа юрешигиз. Ол ууакъ зат сизни болмагъанча къуандырлыкъды.

ТЕКЕМИЮЮЗ

Бу ыйыкъда планла салмагъан эсегиз да, бек кеп иш чыгарыкъды. Битеу къаруугъуз ол жанна бурлулукъду. Алайды да, жуукъ заманда солурга умут этмегиз.

СУУКЪЙ

Бу ыйыкъда мудакъланып турлукъсуз. Бир иги танышыгъыз сизни жюрегигизни къыйнарга боллукъду. Солуу кюнледе хар жумушну да къоюп, эс табарга юрешигиз, жуукъ заманда кюч-къарыу изленирикди.

ЧАБАКЪЛА

Бу ыйыкъда кёл кётюрюлеригиз чексиз боллукъдула. Хар затны жюрегигизге жуукъ алыккъсыз. Ахшы учууларыгыгъа а келлик заманда тийишли эсеплеге бурлулукъдула.

Учредительле: Къабарты-Малкъар Республиканы Парламенти бла Правительствосу

Баш редактор
АТТАЛАНЫ Ж.Ж.

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

ТЕКУЛАНЫ Хауа
(баш редактору орунбасары)
ЖАНГУРАЗЛАНЫ Нажабат
(баш редактору орунбасары)
ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)
МОКЪЛАНЫ Зухура (култура ёлнюмню таматасы)
ТИКАЛАНЫ Фатима (жамауат-политика ёлнюмню таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редактору приёмный - 42-63-01. Баш редактору орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85.
Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къорулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 2016 жылда 19 декабрьде регистрация этилгенди.

Регистрация номер — ПНИ № ТУ07-00118. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Басма эмда асламлы коммуникацияла жаны бла къырал комитетини компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет "Тетраграф" ООО-ну типографиясында басмалангъанды.
Нальчик шахар, Ленин аты проспект, 33

Номерге графикте кере
19.00 сагъатда къол салынады.
20.00 сагъатда къол салынганда.

ГАЗЕТНИ НОМЕРИН
ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Тикаланы Фатима -
дежурный редактор;
Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретары орунбасары;
Зезаланы Лида - (1, 2, 3, 4-чю бетле),
Гезяланы Валентина - (5, 6, 7, 8-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2100 экз. Заказ № 355
Багъасы 10 сомду

РЕДАКЦИНЫ ЭМ
ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар,
Ленин аты проспект, 5

электронный почтасы:
elbor_50@mail.ru